

למורים שלום!

מטרתו של הספר "בין אדם לחברו בפרשת השבוע" היא להכיר לתלמידים נושאים נבחרים מכל אחת מפרשות השבוע. בפתיחת הלימוד, מומלץ להזכיר לתלמידים מהי "פרשת השבוע".

פרשת השבוע

כידוע, התורה מחולקת לחמישה ספרים: בראשית, שמות, ויקרא, במדבר ודברים. כבר בתקופת חז"ל (לפני כאלפיים שנה) התפתחה המסורת לקרוא בכל שבוע בציבור קטעים מן התורה, על פי הסדר. בתחילה היו כמה וכמה מנהגי קריאה, אך עם הזמן נקבע מנהג אחד בכל קהילות ישראל. לפי מנהג זה חולקה התורה ל-54 פרשות, על פי מספר השבועות בשנה (בערך). קריאת הפרשות מתחילה בשבת שלאחר שמחת תורה ומסתיימת בשמחת תורה בשנה לאחר מכן, ואז, כמובן, מתחילה הקריאה מחדש.

לא בכל שנה עברית יש בדיוק אותו מספר שבועות. בשנה מעוברת (שנה שמוסיפים בה חודש, את אדר ב') יש 54 שבועות, אבל בשנים שאינן מעוברות, או בשנים מעוברות שבהן ראש השנה או יום כיפור חלים בשבת, יש פחות מ-54 שבתות "פנויות", וכדי לסיים את קריאת כל התורה בשנה, לעתים יש צורך לקרוא שתי פרשות בשבוע. במשך הדורות נקבעה המסורת לחבר זו לזו פרשות מסוימות, למשל, ויקהל ופקודי ותזריע ומצורע. ברבים מלוחות השנה העבריים וביומנים מצוין איזו פרשה קוראים בכל שבוע.

חלוקת התורה והתנ"ך כולו לפרקים מקורה במלאכתו של הכומר הנוצרי לנגטון, שחי במאה ה-13. אין הקבלה בין החלוקה לפרקים לבין החלוקה לפרשות, ולכן פרשה יכולה להתחיל גם באמצע פרק.

הקריאה בתורה

קוראים בתורה בציבור בימים שני וחמישי, בשבתות, בראשי חודשים ובמועדים. באמצע השבוע קוראים חלקים מהפרשה של השבת הקרובה, ובכל חג קוראים קטעים מיוחדים מהתורה הקשורים לחג.

הקריאה בתורה היא טקס קבוע. בפתיחתו מוציאים מארון הקודש את ספר התורה בליווי תפילות ומניחים אותו על ה"בימה" – משטח מוגבה המוצב במרכז בית הכנסת או בקדמתו. בקהילות מסוימות פותחים את הספר ומציגים אותו פתוח לפני כל הקהל לפני הקריאה, ובקהילות אחרות – לאחריה.

אחרי שמניחים את הספר על הבימה מזמינים אנשים מהקהל (שעברו את גיל המצוות) "לעלות לתורה". העולה מברך ברכה מיוחדת, ואחר כך הוא (או מישהו אחר) קורא בתורה על פי "טעמי המקרא" – במנגינה מיוחדת. כל פרשה מחולקת לשבע "עליות", ולכן בשבתות מזמינים שבעה אנשים לעלות לתורה, ובכל פעם קוראים "עלייה" אחרת, לפי הסדר. גם אחרי כל "עלייה" מברכים העולים ברכה מיוחדת.

לאחר קריאת הפרשה נהוג לקרוא גם קטע מספרי הנביאים. קטע זה מכונה "הפטרה". בסיום הקריאה בתורה גוללים את ספר התורה ועוטפים אותו, ולפני שמחזירים אותו לארון, מעבירים אותו בין המתפללים. המתפללים קמים לכבוד ספר התורה, ויש הנוהגים אף לנשקו.

הספר "בין אדם לחברו בפרשת השבוע"

מלבד הקריאה בפרשת השבוע נהגו בקהילות ישראל גם לשאת דרשה, כלומר להרצות או לנאום בפני קהל המתפללים נאום קצר העוסק בעניין העולה מתוך פרשת השבוע, בין על הכתוב בפרשה ממש, בין על נושאים העולים מהפרשה רק במרומז. בדרשות רבות יש מסרים אקטואליים. לאורך השנים נכתבו הרבה מאוד דרשות, והיום אפשר למצוא מאות דרשות על כל פרשה. על פי מסורת זו בחרנו גם אנחנו נושא אחד מכל פרשה, ואנו עוסקים בו מכיוונים מגוונים. חשוב להדגיש שאין בספר זה ניסיון להקיף את מכלול הנושאים העולים מכל פרשה, אלא להתמקד ולהעמיק בנושא אחד. עם זאת, אחד המדורים מציג מגוון נושאים העולים מהפרשה בקצרה. הנושא המרכזי "בין אדם לחברו" הוא הציר המארגן לכיתות ד' על פי תכנית הלימודים (תשס"ה) של קרן תל"י. בכל פרשה נעשה ניסיון לבחור נושא הקשור לציר המרכזי הזה.

מטרות

- להכיר את המושג "פרשת השבוע" ואת משמעותו במסורת היהודית
- להכיר את שמות הפרשות ואת תוכן
- לקשור בין הנושאים העולים מתוך התורה לעולמם של הילדים

מבנה ספר הלימוד

לכל פרשה מוקדשים ארבעה עמודים בספר הלימוד (בכל כפולה מצוין באיזו פרשה היא עוסקת). בעמודים אלו מופיעים כמה מדורים העוסקים בנושא הנבחר מאותה פרשה. המדורים הם אלה:

בעמוד הראשון

- **שם הפרשה** והנושא שבו בחרנו לעסוק.
- **פסוקים** מן הפרשה שמתוכם, או בהשראתם, נבחר הנושא, ולצדם פירושי מילים. לעתים נוספה לפסוקים הקדמה כדי להבהיר את ההקשר שהם מופיעים בו בפרשה וכדי לחדד את הבנתם.
- **מכתבים מחידקל**: חידקל הוא פיל המספר על חייו בחברתה של נעמי, חברתו בת האדם שבדירתה הוא מתגורר. המכתב מקשר בין הפסוקים בתורה לנושא הנבחר.

בעמוד השני

- **מדרש – מפי חכמים**: קטע אגדה או מדרש מספרות חז"ל המתאים לנושא הנבחר, ולצדו פירושי מילים ושאלות לתלמידים.
- **בין השורות**: שיר או סיפור העוסקים בנושא הנבחר.
- בצדו השמאלי של הדף, לאורכו, מופיעה רשימת ספרי התורה, וביניהם מודגש שמו של הספר שאליו שייכת הפרשה שאנו עוסקים בה כעת.

בעמוד השלישי

- בעמוד זה שני מדורים מתחלפים:
- **פירושים ומפרשים**: שני ילדים, טליה ותומר, חוזרים לתקופות קדומות בתולדות עמנו ופוגשים פרשני מקרא העוזרים להם להבין רעיון המופיע בפסוקים.
- **עברית שפה יפה**: דורי ונועה, אח ואחות, מגלים שימושים עכשוויים בביטויים המופיעים בפרשה ולומדים את משמעותם.

בעמוד הרביעי

- **רואים עולם**: מידע מעניין או הרחבת אופקים בעניין הקשור לנושא הנבחר.
- **מה בפרשה?** פירוט הנושאים והעניינים הנזכרים בפרשה.
- **קומיקס מחויך**

המלצה ללימוד

חלוקת כל פרשה למדורים מאפשרת לכל מורה לבנות את השיעור על פי צרכיו, העדפותיו ואופי כיתתו. אנו ממליצים לפתוח בקריאת הפסוקים ובפירושם, ואחר כך לעבור למכתב. מבין המדורים האחרים אפשר לבחור את המתאימים לכם ביותר. מומלץ, כמובן, לגוון את הלימוד. למשל, ללמוד כמה מהמדורים במליאה, ובמדורים אחרים לבקש מהתלמידים לעבוד עבודה אישית, בזוגות או בקבוצות קטנות.

שימוש במדריך למורה

ל"מדריך למורה" שתי מטרות: הראשונה – לספק למורה מידע נוסף על זה המובא בספר הלימוד; והשנייה – להציע דרכים להוראת הנושא בכיתה. במדריך מובא מידע נוסף על נושא הפרשה ועל כמה מדורים שמצאנו לנכון להרחיב בהם. לסיכום מופיע במדריך למורה פירוט מסודר של הנושאים בפרשה.

לימוד מהנה ובהצלחה,
צוות "בין אדם לחברו בפרשת השבוע" –
איילת, דינה, יעל ודפנה